

Rolnummer 6610
Arrest nr. 85/2018 van 5 juli 2018

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 64, eerste lid, f), van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, gesteld door het Hof van Beroep te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, en de rechters L. Lavrysen, T. Merckx-Van Goey, F. Daoût, T. Giet en J. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 19 januari 2017 in zake Jacques Defrère tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 6 februari 2017, heeft het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 ‘ betreffende de overzeese sociale zekerheid ’, dat bepaalt dat ‘ om te bepalen of de verzekerde tijdens de twaalf maanden die aan de maand van het overlijden voorafgaan, voldoet aan de voorwaarde op de verzekeringsdeelneming die in de artikelen 22, 2°, a, 26 en 45, 1°, b, benoemd is, [...] met verzekeringstijdvakken gelijkgesteld [moeten] worden, de tijdvakken gedurende welke de verzekerde : (...) f) zijn militaire dienst of burgerdienst heeft vervuld ’, terwijl de artikelen 22, 2°, a), 26 en 45, 1°, b), van die wet respectievelijk de overlevingsrente ten gunste van de langstlevende echtgenoot van de sociaal verzekerde, de wezenuitkeringen en de geneeskundige verzorging van de langstlevende echtgenoot en van de wezen regelen, maar niet het rustpensioen ten gunste van de sociaal verzekerde zelf, niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en creëert het geen onverantwoord verschil in behandeling in zoverre het niet voorziet in een gelijkstelling met verzekeringstijdvakken, van de tijdvakken gedurende welke de sociaal verzekerde zijn militaire dienst of burgerdienst heeft vervuld, voor de berekening van het rustpensioen van die sociaal verzekerde, terwijl wel in die gelijkstelling is voorzien voor de berekening van het overlevingspensioen van de langstlevende echtgenoot, van de wezenuitkeringen en de geneeskundige verzorging van de langstlevende echtgenoot en van de wezen ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Jacques Defrère;
- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Slegers en Mr. C. Dubois, advocaten bij de balie te Brussel.

Jacques Defrère heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 28 maart 2018 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers F. Daoût en T. Merckx-Van Goey te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 25 april 2018 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 25 april 2018 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

De appellant voor het verwijzende rechtscollege is werknemer geweest in de privésector in Belgisch-Congo en in Zaïre.

Een eerste werkperiode dateert van vóór de onafhankelijkheid van Congo, van 14 mei 1954 tot 30 maart 1955 en van 5 augustus 1957 tot 30 juni 1960. Die periode is onderbroken doordat hij zijn militaire dienst in België heeft vervuld. De appellant voor het verwijzende rechtscollege is onderworpen aan het verplichte stelsel dat is geregeld bij het koninklijk besluit van 25 januari 1952 tot vaststelling van het organiek kader van het hoofdbestuur en van de buitendiensten van het ministerie van Koloniën, waarvan de prestaties zijn geplaatst onder de waarborg van de Belgische Staat bij een wet van 16 juni 1960.

Een tweede periode na de onafhankelijkheid van Congo, op 30 juni 1960, spreidt zich bij benadering uit over elf jaar. De appellant voor het verwijzende rechtscollege is voor die periode onderworpen aan het facultatieve stelsel dat is geregeld bij de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid en dat ressorteert onder de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (hierna : DOSZ).

Op 1 februari 1993 wordt hij toegelaten tot het rustpensioen. Bij een beslissing waarvan op 28 april 1993 wordt kennisgegeven, geeft de DOSZ een rustpensioenbrevet af dat twee delen bevat. Het eerste stelt het bedrag vast dat verschuldigd is onder het stelsel van de wet van 1960 en het tweede dat onder het stelsel van de wet van 1963. Dat overzicht houdt geen rekening met de periode tijdens welke hij zijn activiteit in loondienst heeft onderbroken om zijn militaire dienst in België te vervullen.

Bij de Arbeidsrechtbank te Bergen stelt hij een vordering in teneinde de valorisatie van de periode van militaire dienst in de berekening van zijn pensioen te verkrijgen. In het kader van dat geschil wordt aan het Hof een prejudiciële vraag gesteld. Het Hof antwoordt bij het arrest nr. 155/2005 van 20 oktober 2005. Het Hof besluit dat artikel 9 van de wet van 16 juni 1960 « dat de organismen belast met het beheer van de sociale zekerheid van de werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi onder de controle en de waarborg van de Belgische Staat plaatst, en dat waarborg draagt door de Belgische Staat van de maatschappelijke prestaties ten gunste van deze werknemers verzekerd », in die zin geïnterpreteerd dat het verhindert de periode van militaire dienst, volbracht door een werknemer uit de privésector die onderworpen is aan het koloniale stelsel van sociale zekerheid, gelijk te stellen met de periode van beroepsactiviteit, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt. In hetzelfde arrest stelt het Hof een conforme interpretatie van de in het geding zijnde bepaling voor.

Naar aanleiding van dat arrest wordt een artikel *3decies* ingevoegd in de wet van 16 juni 1960 bij artikel 203 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen. Een koninklijk besluit van 2 februari 2007 wordt aangenomen ter uitvoering van die bepalingen.

Dat nieuwe stelsel maakt het voorwerp uit van een prejudiciële vraag die dezelfde Arbeidsrechtbank aan het Hof stelt, vraag waarop het Hof antwoordt bij het arrest nr. 66/2008 van 17 april 2008.

Naar aanleiding van dat arrest veroordeelt de Arbeidsrechtbank te Bergen, op 4 september 2009, de DOSZ tot de betaling van de forfaitaire toelage waarin artikel 203 van de wet van 20 juli 2006 voorziet.

De appellant voor het verwijzende rechtscollege stelt hoger beroep in tegen dat vonnis voor het Hof van Beroep te Bergen en vraagt, op grond van artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, dat de periode van militaire dienst en wederoproeping wordt gelijkgesteld met een tijdvak van verzekering tegen ouderdom en overleving. Het Hof van Beroep oordeelt bij een arrest van 8 december 2010 dat die bepaling niet van toepassing is.

Het Hof van Cassatie bevestigt het standpunt van het Hof van Beroep te Bergen bij een arrest van 6 mei 2013. Artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 heeft geen betrekking op het rustpensioen waarin is voorzien voor de sociaal verzekerde, maar uitsluitend op de overlevingsrente ten behoeve van de langstlevende echtgenoot, de wezentoelagen en de geneeskundige verzorging van de langstlevende echtgenoot en wezen.

Op 19 september 2013 daagt de appellant voor het verwijzende rechtscollege de Belgische Staat voor de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel en verzoekt hij dat nieuwe prejudiciële vragen worden gesteld aan het Hof. Dat verzoek wordt verworpen bij vonnis van 26 juni 2014.

De appellant voor het verwijzende rechtscollege stelt hoger beroep in tegen het vonnis. In dat kader wordt de onderhavige prejudiciële vraag aan het Hof gesteld.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. In zijn memorie zet de Ministerraad eerst de bijzondere aard uiteen van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid. Hij verwijst naar de arresten van het Hof nrs. 8/99 en 67/2008, waarin dat stelsel wordt beschreven.

De Ministerraad schetst vervolgens de ontwikkeling van de in het geding zijnde wetgeving die is opgenomen in het tweede stelsel van de overzeese sociale zekerheid, dat betrekking heeft op de periode na de onafhankelijkheid van Belgisch-Congo.

A.1.2. Volgens de Ministerraad heeft artikel 64, eerste lid, van de wet van 17 juli 1963 betrekking op het overlevingspensioen en niet op het rustpensioen. Het beoogt immers niet de verzekerde, maar zijn rechtstreekse rechthebbenden, namelijk de echtgenoot en zijn kinderen. Het betreft een solidariteitsmechanisme waarin het vroegtijdig overlijden van de verzekerde een voorwaardelijk recht doet ontstaan voor zijn rechthebbenden. Per definitie is een dergelijk stelsel niet van toepassing tijdens het leven van de verzekerde, aangezien het element dat het recht doet ontstaan, zijn overlijden is. Volgens de Ministerraad betreft het in het geding zijnde artikel 64 enkel de opening van het recht en niet de berekening van een rente.

A.1.3. De Ministerraad zet uiteen dat de wijzigingen bij de wet van 22 februari 1971 in de in het geding zijnde bepaling de aard van het recht geenszins hebben gewijzigd. Het betreft immers nog steeds een stelsel van overlevingspensioen. Hetzelfde geldt voor de wijziging bij de wet van 20 juli 1990 en bij de wet van 29 april 1996. Ten aanzien van de wijziging aangebracht bij de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen merkt de Ministerraad op dat die wijziging het stelsel betreft waarop het in het geding zijnde artikel 64 betrekking heeft. Die wet heeft het verschil tussen man en vrouw grotendeels opgeheven en de wijze van berekening van het koloniaal pensioen gewijzigd door daarin de periode van oproeping of wederoproeping onder de wapens op te nemen.

Ten aanzien van het thans toepasselijke artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 onderstreept de Ministerraad dat, bij de invoering ervan in de Belgische wetgeving, dat artikel het overlevingspensioen moest regelen dat de rechthebbenden van de verzekerden genieten. De toepassingsvoorwaarde van die bepaling is dus vanzelfsprekend het vroegtijdig overlijden van de sociaal verzekerde.

Het koninklijk besluit van 2 februari 2007, genomen met toepassing van de wetswijziging in 2006, is aangenomen om voor de perioden van militaire dienst een aanvullende toelage ten laste van het Solidariteits- en perequatiefonds van de DOSZ toe te kennen aan de verzekerden die recht hebben op een bij wet gewaarborgd rust- of overlevingspensioen.

A.1.4. Volgens de Ministerraad dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

A.1.5. Vooreerst voert hij aan dat de vraag niet het onderwerp van de getoetste norm beoogt. Volgens hem is reeds terecht door de Arbeidsrechtbank te Bergen, het Hof van Beroep te Bergen en het Hof van Cassatie geoordeeld dat artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 geen betrekking had op het rustpensioen waarin is voorzien voor de sociaal verzekerde, maar uitsluitend op een mechanisme dat het recht op de overlevingsrente ten behoeve van de langstlevende echtgenoot, op de wezentoelagen en op de geneeskundige verzorging van de langstlevende echtgenoot en van de wezen doet ontstaan. Dat standpunt is nog herhaald door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel in het kader van de procedure die het verwijzende rechtscollege ertoe heeft gebracht de vraag in de onderhavige zaak te stellen. Het doel van de norm bestaat bijgevolg erin de tijdvakken op te sommen die worden gelijkgesteld met verzekeringstijdvakken die het recht op sommige uitkeringen kunnen doen ontstaan. Het betreft niet de berekening van het rustpensioen van de appellant voor het verwijzende rechtscollege.

De Ministerraad besluit dat de getoetste norm uitsluitend betrekking heeft op de opening van het recht en niet op de berekening van de rente die uit dat recht voortvloeit, waarbij de periode van militaire dienst niet in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de rente, maar om te bepalen of de verzekerde voldoet aan de voorwaarden om toe te treden tot de verzekering gedurende de twaalf maanden die voorafgaan aan de maand van het overlijden.

A.1.6. Ten tweede voert de Ministerraad aan dat de vraag prestaties beoogt van vóór het bij de getoetste norm ingevoerde stelsel.

Hij merkt op dat de loopbaan van talrijke werknemers minstens gemengd is. Aldus zijn zij, na de onafhankelijkheid van Belgisch-Congo, blijven werken in de vroegere koloniale gebieden en genieten zij in die zin het overzees pensioen. De gelijkstellingen zijn perioden gedurende welke de sociaal verzekerde niet daadwerkelijk heeft gewerkt en bijgedragen tot het betrokken pensioenstelsel. Om motieven van politieke opportuniteit of van sociale keuze kiest de wetgever ervoor te beschouwen dat in de in het geding zijnde periode daadwerkelijk is gewerkt en kent hij daaraan een financieel gevolg toe.

Volgens de Ministerraad vraagt de appelland voor het verwijzende rechtscollege in werkelijkheid dezelfde periode tweemaal in aanmerking te nemen, namelijk zowel in het pensioenstelsel waaraan hij heeft deelgenomen gedurende de periode dat hij daadwerkelijk onder de wapens was als in een ander pensioenstelsel waaraan hij in een latere periode heeft deelgenomen. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 2007 blijkt echter duidelijk dat, ten aanzien van de valorisatie van perioden van militaire dienst in de koloniale wetgeving, de cumulatie met een pensioen voor dezelfde perioden in een ander stelsel van rust- en overlevingspensioen verboden is. Sinds het vonnis dat de Arbeidsrechtbank te Bergen op 4 december 2009 heeft uitgesproken, ontvangt de appelland voor het verwijzende rechtscollege, ter uitvoering van het koninklijk besluit van 2 februari 2007, een aanvullende toelage met betrekking tot de perioden vóór de onafhankelijkheid gedurende welke hij zijn militaire dienst heeft vervuld. Hij zou de inning van die tweede toelage derhalve niet kunnen aangrijpen voor het bepalen van de voorwaarden inzake de opening van het recht op prestaties die bovendien *ratione temporis* niet zijn gedekt door de wet die het voorwerp van de prejudiciële vraag uitmaakt.

A.1.7. Ten derde voert de Ministerraad aan dat de vraag een recht beoogt dat niet het recht is van de eiser. Artikel 64 van de wet van 17 juli 1963, zoals het in de huidige versie ervan luidt, beoogt immers een recht dat niet bedoeld is om te worden opgeëist door de persoon die zelf overzeese prestaties heeft verricht.

Volgens de Ministerraad vergelijkt de prejudiciële vraag twee categorieën van personen die zich in objectief verschillende situaties bevinden, waarbij de ene de hypothese van een eigen recht en de andere die van een afgeleid recht beoogt.

A.1.8. Ten slotte wijst de Ministerraad erop dat de vraag zonder voorwerp is aangezien het aanspraakverlenende element dat door de getoetste norm wordt beoogd, zich niet heeft voorgedaan. De appelland voor het verwijzende rechtscollege is immers per definitie nog niet overleden.

A.2.1. In zijn memorie verwijst de appelland voor het verwijzende rechtscollege naar een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 9 juli 1987, in een procedure op prejudiciële vraag gesteld door het Arbeidshof te Bergen waarin de Belgische Staat en de DOSZ partijen waren, waarin voor recht wordt gezegd dat de DOSZ-werknemer moest worden beschouwd als een werknemer in de zin van de verordening 1408/71, zonder enig voorbehoud.

De appelland voor het verwijzende rechtscollege voert aan dat de Arbeidsrechtbank van La Louvière in 2005 dat arrest van het Hof buiten beschouwing heeft gelaten en heeft geoordeeld dat de prejudiciële vraag die de appelland bij datzelfde Hof wilde laten stellen, in werkelijkheid diende te worden gericht aan het Grondwettelijk Hof en alleen kon worden gesteld in het kader van de wet van 16 juni 1960 om reden dat het bij de wet van 1963 ingevoerde sociale stelsel niet verplicht was.

A.2.2. De appelland voor het verwijzende rechtscollege maakt gewag van het arrest nr. 155/2005, alsook van de wijziging in de wet van 16 juni 1960 bij artikel 203 van de wet van 20 juli 2006. Hij herinnert eveneens aan de inhoud van het koninklijk besluit van 2 februari 2007, alsook aan de prejudiciële vraag die aanleiding heeft gegeven tot het arrest nr. 66/2008 van het Hof.

De appelland voor het verwijzende rechtscollege refereert aan een verslag van het Rekenhof van 15 februari 2006 waaruit zou blijken dat de DOSZ en de Belgische Staat noodzakelijke en toereikende middelen zouden

hebben achtergelaten in Congo, terwijl die fondsen nochtans sinds het bestaan ervan moesten dienen voor de pensioenen in België. In dat verslag zou nadrukkelijk zijn gewezen op de verantwoordelijkheid van de Staat als behoeder in de situatie van geldgebrek van de DOSZ, waarvan de middelen die zijn geworden van een repartitiestelsel dat openstaat voor steeds minder talrijke verzekerden.

Naar aanleiding van het arrest van het Hof nr. 66/2008 heeft de appelland voor het verwijzende rechtscollege aan de voorzitter van de Senaat advies gevraagd over de ontstentenis van gelijkstelling van de periode van militaire dienst voor de verzekerde. De voorzitter van de Senaat zou in een brief van 4 juni 2013 hebben geantwoord dat het probleem waarmee de appelland geconfronteerd was, niet leek voort te vloeien uit de wil van de administratie die belast is met de toepassing van de wet of uit de interpretatie die zij aan de tekst geeft, maar gelegen zou zijn in de tekst zelf van de wet van 1963.

A.2.3. Volgens de appelland voor het verwijzende rechtscollege zou uit het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 9 juli 1987 voortvloeien dat de hoedanigheid van werknemer in de zin van de verordening 1408/71 aan hem zou moeten worden toegekend, hetgeen de aan de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) onderworpen werknemer toelaat de gelijkstelling van de periode van militaire dienst met de onderbroken bijdrageperiode te genieten vanaf de pensionering.

A.2.4. Tot slot onderstreept de appelland voor het verwijzende rechtscollege dat de prejudiciële vraag steunt op de interpretatie die het Hof van Cassatie geeft aan artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963, interpretatie die zou voortvloeien uit de redactie van de wet. Er zou echter geen enkel Belgisch sociaal stelsel bestaan dat voorstelt om de periode van militaire dienst in aanmerking te nemen voor de berekening van het pensioen van de langstlevende echtgenoot en dat die uitsluit voor de verzekerde zelf die zijn dienstplicht heeft vervuld waardoor zijn op bijdrageplichtige activiteiten zijn onderbroken.

Volgens de appelland voor het verwijzende rechtscollege zou de gelijkstelling van de periode van Belgische militaire dienst of burgerdienst met alle perioden die zijn gepresteerd in het kader van de wet van 17 juli 1963 voor de berekening van zowel het rustpensioen van de verzekerde als het overlevingspensioen, niet alleen de door hem aangeklaagde discriminaties voorkomen, maar in de lijn liggen van het DOSZ-reglement en het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 9 juli 1987, en zou zij tegemoetkomen aan de wens van de wetgever dat het overlevingspensioen in verhouding staat tot de gestorte bijdragen.

- B -

B.1.1. Aan het Hof wordt gevraagd of artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Dat artikel luidt :

« Om te bepalen of de verzekerde tijdens de twaalf maanden die aan de maand van het overlijden voorafgaan, voldoet aan de voorwaarde op de verzekeringsdeelneming die in de artikelen 22, 2°, a, 26 en 45, 1°, b, benoemd is, moeten met verzekeringstijdvakken gelijkgesteld worden, de tijdvakken gedurende welke de verzekerde :

[...]

f) zijn militaire dienst of burgerdienst heeft vervuld;

[...] ».

B.1.2. De artikelen 22, 2°, a), 26 et 45, 1°, b), waarnaar wordt verwezen, bepalen :

« Art. 22. Wanneer de verzekerde niet in het genot is getreden van de ouderdomsrente, wordt de theoretische ouderdomsrente die als grondslag dient om het bedrag van de overlevingsrente te bepalen, als volgt berekend :

[...]

2° bij overlijden van de verzekerde vóórdat hij de leeftijd van 65 jaar bereikt heeft :

a) wanneer de verzekerde overleden is in de loop van een periode van verzekering en aan deze deelgenomen heeft gedurende de twaalf maanden vóór de maand van het overlijden, is de theoretische rente gelijk aan de ouderdomsrente die hij op vijftenzestigjarige leeftijd zou hebben genoten, uitgaande van de veronderstelling dat een jaarlijkse premie, berekend op de wijze bepaald in het volgende lid, constant is gebleven sedert de datum van overlijden tot op de dag waarop de verzekerde 65 jaar zou zijn geworden, of tot de leeftijd waarop hij gedurende twintig jaar zou hebben deelgenomen aan de door deze wet ingestelde verzekering, indien deze laatste leeftijd beneden 65 jaar is.

De jaarlijkse premie bepaald in het vorig lid is gelijk aan twaalfmaal het rekenkundig gemiddelde van de maandelijks bijdragen aan de Dienst gestort van de drie laatste jaren van deelneming aan de verzekering.

De voorwaarden volgens dewelke gedurende de twaalf maanden die aan het overlijden voorafgaan aan de verzekering zou zijn deelgenomen, wordt echter niet opgelegd wanneer het overlijden het gevolg is van een ongeval, dat zich tijdens het laatste verzekeringstijdvak heeft voorgedaan;

[...] ».

« Art. 26. Het bedrag van de wezenbijslag wordt als volgt vastgesteld, met inachtneming van de duur van deelneming aan de verzekering :

van 10 tot minder dan 12 jaar : 291,30 euro

van 12 tot minder dan 14 jaar : 407,82 euro

van 14 tot minder dan 16 jaar : 524,35 euro

van 16 tot minder dan 18 jaar : 640,88 euro

van 18 tot minder dan 20 jaar : 757,41 euro

van 20 jaar en meer : 873,94 euro

De wezenbijslag bedraagt 873,94 euro wanneer de verzekerde tijdens een verzekeringstijdvak overleden is en hij bovendien aan de verzekering heeft deelgenomen gedurende de twaalf maanden die aan het overlijden voorafgingen, of wanneer hij aan de gevolgen van een ongeval is bezweken.

Voor de toepassing van de bepalingen van het onderhavige artikel worden aangezien als perioden van deelneming aan de verzekering, de perioden van diensten en vakantie die recht geven op de prestaties inzake verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, welke zijn toegekend bij de wet van 16 juni 1960 ».

« Art. 45. Voor de terugbetaling van de kosten van geneeskundige verzorging komen ook in aanmerking :

1° de langstlevende echtgenoot en de wezen die een rente of toelage genieten ingevolge hoofdstuk III van deze wet, wanneer :

[...]

b) de verzekerde die tijdens een verzekeringstijdvak overleden is en aan de verzekering heeft deelgenomen gedurende de twaalf maanden die aan de maand van het overlijden voorafgaan; de laatste voorwaarde wordt echter niet opgelegd wanneer het overlijden een gevolg is van een ongeval; ».

B.2. Aan het Hof wordt gevraagd of het hiervoor aangehaalde artikel 64, f), een discriminerend verschil in behandeling invoert in zoverre het niet voorziet in de gelijkstelling, met verzekeringstijdvakken, van de periodes gedurende welke de sociaal verzekerde zijn militaire dienst of burgerdienst heeft vervuld, voor de berekening van het rustpensioen van die verzekerde, terwijl in die gelijkstelling is voorzien voor de berekening van het overlevingspensioen van de langstlevende echtgenoot, van de wezentoelagen en de geneeskundige verzorging van de langstlevende echtgenoot en van de wezen.

B.3.1. Uit de elementen van het dossier blijkt dat, in een eerste periode vóór de onafhankelijkheid van Congo, de appellant voor het verwijzende rechtcollege er prestaties heeft verricht gedurende ongeveer vier jaar, onderbroken door een militaire dienst in België van 1 april 1955 tot 31 juli 1957. Tijdens die periode was hij onderworpen aan het verplichte sociale zekerheidsstelsel geregeld bij het koninklijk besluit van 25 januari 1952 tot vaststelling van het organiek kader van het hoofdbestuur en van de buitendiensten van het Ministerie van Koloniën, waarvan de prestaties onder de waarborg van de Belgische Staat werden geplaatst bij de wet van 16 juni 1960 « dat de organismen belast met het beheer van de sociale zekerheid van de werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi onder de controle en de waarborg van de Belgische Staat plaatst, en dat waarborg draagt door de

Belgische Staat van de maatschappelijke prestaties ten gunste van deze werknemers verzekerd » (hierna : de wet van 16 juni 1960).

In een tweede periode, na de onafhankelijkheid van Congo, heeft de appellant voor het verwijzende rechtcollege er prestaties verricht gedurende ongeveer elf jaar, waarbij hij onderworpen was aan het facultatieve sociale zekerheidsstelsel geregeld bij de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid.

Op 1 februari 1993 is hij toegelaten tot het rustpensioen.

B.3.2. In het kader van een eerste vordering van de appellant voor het verwijzende rechtcollege lastens de voormalige Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (hierna : de DOSZ) is een eerste prejudiciële vraag aan het Hof gesteld inzake artikel 9 van de wet van 16 juni 1960 in zoverre het verhinderde de periode van militaire dienst vervuld door een werknemer uit de privésector die is onderworpen aan het koloniale stelsel van sociale zekerheid gelijk te stellen met een periode van beroepsactiviteit.

Bij zijn arrest nr. 155/2005 van 20 oktober 2005 heeft het Hof geoordeeld dat het voormelde artikel 9, in die zin geïnterpreteerd, niet bestaanbaar was met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Het Hof heeft eveneens geoordeeld dat dat artikel 9 anders kon worden geïnterpreteerd, namelijk in die zin dat het niet verhinderde de periode van militaire dienst, vervuld door een werknemer uit de privésector die onderworpen is aan het koloniale stelsel van sociale zekerheid, gelijk te stellen met een periode van beroepsactiviteit. Het Hof heeft besloten dat artikel 9 van de wet van 16 juni 1960 in die interpretatie bestaanbaar was met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.3.3. Naar aanleiding van dat arrest is bij artikel 203 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen een artikel *3decies* ingevoegd in de wet van 16 juni 1960, dat luidt :

« De Koning stelt de voorwaarden vast waaronder de tijdvakken van militieverplichtingen in het Belgische leger in aanmerking worden genomen voor de

toekenning van een aanvullende ouderdoms- en overlevingstoelage, ten laste van het Solidariteits- en Perequatiefonds, aan de personen die een pensioen trekken krachtens deze wet.

Hij bepaalt het bedrag en de financieringswijze van de toelage. Deze toelage kan slechts worden toegekend indien de betrokkene voor hetzelfde tijdvak geen pensioen geniet in een andere regeling voor rust- en overlevingspensioenen.

De tijdvakken waarover een ouderdoms- of overlevingstoelage beoogd in het eerste lid wordt toegekend, komen niet in aanmerking voor de vaststelling van de totale duur van de tijdsspannen die aangerekend worden bij de becijfering van het ouderdomspensioen waarvan het overlevingspensioen wordt afgeleid ».

Ter uitvoering van die bepaling heeft de Koning op 2 februari 2007 een koninklijk besluit genomen « tot toekenning van een toelage als valorisatie van de militaire dienst aan personen die gerechtigd zijn op een pensioen gewaarborgd door de wet van 16 juni 1960 dat de organismen belast met het beheer van de sociale zekerheid van de werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi onder de controle en de waarborg van de Belgische Staat plaatst, en dat waarborg draagt door de Belgische Staat van de maatschappelijke prestaties ten gunste van deze werknemers verzekerd ». Dat koninklijk besluit legt de toekenningsvoorwaarden en het bedrag vast van de toelage die als valorisatie van de militaire dienst wordt toegekend, met ingang van 1 januari 2007. Het gaat om een jaarlijkse toelage van 223,06 euro per jaar van militaire dienst.

B.3.4. In het kader van een tweede vordering ingesteld door de appellant voor het verwijzende rechtcollege lastens de DOSZ is aan het Hof een nieuwe prejudiciële vraag gesteld in verband met de bestaanbaarheid van artikel 203 van de voormelde wet van 20 juli 2006 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het de door het Hof in zijn arrest nr. 155/2005 vastgestelde discriminatie zou bestendigen.

Bij zijn arrest nr. 66/2008 van 17 april 2008 heeft het Hof geoordeeld dat het voormelde artikel 203 om de volgende redenen in overeenstemming is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet :

« B.3.4. In de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepaling wordt niet uiteengezet welk motief ten grondslag lag aan de keuze van de wetgever om te opteren voor een systeem van forfaitaire toelage veeleer dan voor een systeem waarbij de militaire dienstplicht wordt gelijkgesteld met een periode van beroepsactiviteit. De Ministerraad en de DOSZ betogen dat de financiële last voor het Solidariteits- en Perequatiefonds te zwaar zou

zijn geweest, indien de gelijkstelling op dezelfde wijze als voor de andere pensioenstelsels werd verwezenlijkt. Die tussenkomen partijen voegen daaraan toe dat het voordeel dat wordt toegekend aan de begunstigen van een pensioen in de koloniale regeling, in geval van gelijkstelling, veel groter zou zijn geweest dan datgene dat wordt toegekend in de andere pensioenregelingen, om reden van het kapitalisatiesysteem van die regeling.

B.3.5. De verschillende financieringswijze kan weliswaar niet tot de niet-vergelijkbaarheid van de onderscheiden pensioenstelsels doen besluiten (arrest nr. 155/2005, B.2.2), maar kan wel in aanmerking worden genomen bij de beoordeling van het in het geding zijnde verschil in behandeling.

De wetgever vermocht derhalve, zonder schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, te oordelen dat, om reden van het kapitalisatiesysteem van de koloniale pensioenregeling, het systeem van loutere gelijkstelling van de periode van militaire dienstplicht met een periode van beroepsactiviteit bedoeld in de repartitiepensioenstelsels niet alleen een te zware last zou zijn geweest voor het Solidariteitsfonds, maar ook discriminerend zou zijn geweest voor wie afhangt van andere stelsels waarvoor de gelijkstelling niet een soortgelijk voordeel verschaft, om reden van het repartitiekarakter van die stelsels.

Voor het overige staat het niet aan het Hof zich uit te spreken over de toepassing van het beginsel van de aanvullende toelage door het koninklijk besluit van 2 februari 2007 ‘ tot toekenning van een toelage als valorisatie van de militaire dienst aan personen die gerechtigd zijn op een pensioen gewaarborgd door de wet van 16 juni 1960 ’ ».

B.4. Bij een arrest van 6 mei 2013 in zake de eiser voor de verwijzende rechter tegen de DOSZ heeft het Hof van Cassatie voor recht gezegd :

« Artikel 9 verhindert niet de periode van militaire dienst vervuld door een werknemer uit de privésector die onderworpen is aan het koloniale stelsel van sociale zekerheid gelijk te stellen met een periode van beroepsactiviteit voor de berekening van de maandelijkse pensioenbedragen tot 31 december 2006.

Het middel dat, in dat onderdeel, integendeel aanvoert dat de bepalingen van 16 juni 1960 die gelijkstelling voor die periode niet toelaten, faalt in rechte ».

B.5. Zoals het verwijzende rechtscollege heeft vastgesteld, heeft de toekenning van de aanvullende toelage bij artikel 3*decies* van de wet van 16 juni 1960, zoals ingevoegd bij artikel 203 van de wet van 20 juli 2006, vanaf 1 januari 2007 de gelijkheid hersteld tussen de appellant voor het verwijzende rechtscollege en de andere sociaal verzekerden in de verplichte regeling. In dat opzicht, zoals het Hof heeft geoordeeld bij zijn voormelde arrest nr. 66/2008, is het gegeven dat de wetgever heeft gekozen voor een regeling van forfaitaire toelage en niet voor die van een gelijkstelling van de periode van militaire dienst met een periode van beroepsactiviteit, op zich niet discriminerend.

Het verwijzende rechtscollege is evenwel van oordeel dat het verschil in behandeling blijft bestaan voor de periode die voorafgaat aan de inwerkingtreding van het voormelde artikel 3*decies* van de wet van 16 juni 1960, op 1 januari 2007, en dat het in het geding zijnde artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 een verschil in behandeling invoert tussen de verzekerde zelf en zijn weduwe en zijn wees of wezen.

B.6. Volgens de Ministerraad dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord. Het geschil voor het verwijzende rechtscollege zou immers een militaire dienst betreffen die werd verricht vóór de invoering van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid geregeld bij de in het geding zijnde wet van 17 juli 1963, en die reeds aanleiding geeft tot een aanvullende toelage krachtens de wet van 16 juni 1960. Bijgevolg zou de appelland voor het verwijzende rechtscollege in ieder geval geen aanspraak kunnen maken op een gelijkstelling van de periode van militaire dienst met een periode van beroepsactiviteit in het sociale zekerheidsstelsel geregeld bij de in het geding zijnde wet.

B.7. In beginsel komt het aan de verwijzende rechter toe de normen vast te stellen die toepasselijk zijn op het hem voorgelegde geschil, en die normen te interpreteren.

B.8. Uit de in B.3.1 in herinnering gebrachte elementen van het dossier blijkt dat de appelland voor het verwijzende rechtscollege onderworpen was aan de wet van 16 juni 1960 voor de periode tijdens welke hij zijn militaire dienst heeft vervuld. Zoals het Hof van Cassatie heeft geoordeeld bij zijn in B.4 vermelde arrest van 6 mei 2013, rekening houdend met de grondwetsconforme interpretatie van artikel 9 van die wet die het Hof heeft vastgesteld bij zijn arrest nr. 155/2005, dient de periode van militaire dienst te worden gelijkgesteld met een periode van beroepsactiviteit voor de berekening van het pensioen tot 31 december 2006. Met toepassing van artikel 3*decies* van de wet van 16 juni 1960 zoals ingevoegd bij artikel 203 van de wet van 20 juli 2006 en het uitvoeringsbesluit ervan aangehaald in B.3.3, dienen de periodes van militaire dienst eveneens in aanmerking te worden genomen voor de toekenning van een aanvullende ouderdoms- en overlevingstoelage ten laste van het Solidariteits- en perequatiefonds, vanaf 1 januari 2007.

B.9. Aangezien de appelland voor het verwijzende rechtscollege zijn militaire dienst heeft vervuld op het ogenblik dat hij onderworpen was aan het koloniale stelsel van de sociale zekerheid geregeld bij de wet van 16 juni 1960, en niet op het ogenblik dat hij onderworpen

was aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid geregeld bij de wet van 17 juli 1963, kan die periode van militaire dienst in ieder geval enkel in het eerstgenoemde stelsel in aanmerking worden genomen, hetgeen dient te geschieden overeenkomstig datgene wat is gezegd in B.8. Bijgevolg is het irrelevant voor de oplossing van het bodemgeschil of de periode van militaire dienst in het laatstgenoemde stelsel in aanmerking dient te worden genomen.

In zoverre daarin artikel 64, f), van de wet van 17 juli 1963 wordt beoogd, is de prejudiciële vraag derhalve niet relevant voor de oplossing van het geschil en behoeft zij bijgevolg geen antwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 5 juli 2018.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels